Analiza Budžeta Grada Mostara za 2026. godinu

Fiskalni trendovi, rodna odgovornost i status subvencija

Desk analiza službenih dokumenata i javno dostupnih podataka

Septembar 2026

Sažetak

Budžet Grada Mostara za 2026. usvojen je 30. marta 2026. Ukupni prihodi i primici planirani su u iznosu od 161.747.794 KM, a rashodi i izdaci 160.810.793 KM. U odnosu na usvojeni Budžet 2025. to je rast od približno 20,1 miliona KM na prihodnoj i 21,1 milion KM na rashodnoj strani. Rast ukupnog okvira, međutim, nije doveo do kontinuiteta svih direktnih podrški domaćinstvima.

Glavni nalaz
Budžet 2026. daje snažniji kapitalni i infrastrukturni okvir, ali istovremeno prekida ili ostavlja bez cjelogodišnjeg finansiranja mjere koje direktno utiču na troškove brige i ekonomsku sigurnost porodica. Najizraženiji primjeri su pomoć za novorođeno dijete, subvencija prvog stambenog pitanja mladih porodica i nedovoljno cjelogodišnje planiranje subvencija privatnih vrtića.

Tema	2025	2026 status	Ocjena
Ukupan budžetski okvir	141,69 mil. KM prihoda	161,75 mil. KM prihoda	Rast 14,2%
Pomoć za rođenje djeteta	450.000 KM	Nema planirane gradske alokacije	Ukinut kontinuitet
Prvo stambeno pitanje mladih porodica	300.000 KM	Nema planirane alokacije	Ukinut kontinuitet
Privatni vrtići	2,8 mil. KM vidljivo sa prenesenim sredstvima	Sredstva nisu prvobitno osigurana za cijelu godinu	Visok fiskalni i rodni rizik
LAPZ	200.000 KM	150.000 KM	Smanjenje 25%
Rodno budžetsko praćenje	Bez korisničkih podataka	Nema sistemske promjene	Nedovoljno

Zaključak se ne zasniva na pretpostavci da je svaka subvencija automatski dobra. Problem je što ukidanje ili prekid mjere nije praćen javno dostupnom procjenom korisnika, distribucijskog efekta, alternativne podrške i rodnog uticaja.

1 Predmet i metodologija

Analiza obuhvata usvojeni Budžet 2026, odluku o izvršenju, javno dostupne informacije o provedbi do 23. septembra 2026., te poređenje sa nalazima analize Budžeta 2025. Programi su ocijenjeni prema vezi sa Strategijom razvoja, Gender akcionim planom i Lokalnim akcionim planom zapošljavanja.

1.1 Važno ograničenje

Status izvršenja
Do datuma zaključenja analize nije pronađen javno objavljen službeni izvještaj o izvršenju Budžeta Grada Mostara za prvih šest mjeseci 2026. Zbog toga se trenutna analiza zasniva na usvojenom planu, javnim odlukama, objavljenim programima i potvrđenim informacijama o riziku prekida subvencija. Ne predstavlja konačnu ex post analizu izvršenja.

- Planirani iznos nije isto što i izvršeni iznos.
- Objava javnog poziva nije isto što i dokaz da je program ostvario rezultat.
- Postojanje federalne ili kantonalne pomoći ne znači da gradska mjera nema dodatnu lokalnu funkciju.
- Rodni efekat nije moguće dokazati bez strukture korisnika i pokazatelja ishoda.

2 Fiskalna slika

Pokazatelj	2025	2026	Promjena
Prihodi i primici	141.691.781	161.747.794	+20.056.013 / +14,2%
Rashodi i izdaci	139.691.782	160.810.793	+21.119.011 / +15,1%
Planirani kapitalni projekti	oko 50,97 mil. KM sa prenesenim izdacima u 2025	oko 59 mil. KM prema obrazloženju usvajanja	Veći kapitalni fokus
LAPZ	200.000	150.000	-50.000 / -25%

Povećanje ukupnog budžeta uglavnom je povezano sa prenesenim sredstvima, posebnim namjenama i kapitalnim projektima. To je važno za razvoj grada, ali ukupni rast ne govori da su tekuće javne usluge i podrške domaćinstvima jednako ojačane.

2.1 Strukturni rizik

Budžetiranje socijalnih i porodičnih mjera kao privremenih ili rezidualnih stavki stvara veći rizik za žene jer one u prosjeku preuzimaju veći dio neplaćenog rada brige. Kada nestane subvencija vrtića, ne povećava se samo cijena usluge. Povećava se rizik smanjenja radnog vremena, povlačenja sa tržišta rada ili odustajanja od zaposlenja roditelja koji preuzima brigu.

3 Analiza ukinutih i ugroženih subvencija

3.1 Pomoć za novorođeno dijete

Budžet 2025. sadržavao je 450.000 KM za jednokratnu pomoć za rođenje djeteta. U Budžetu 2026. gradska alokacija nije planirana. Federalna pomoć od 1.000 KM po novorođenom djetetu postoji kao zasebna mjera i ne treba je predstavljati kao nastavak gradske mjere. Dva nivoa vlasti imaju različite izvore, kriterije i političku odgovornost.

Pitanje	Nalaz
Da li je gradska mjera formalno zamijenjena?	Nije pronađena javna analiza koja pokazuje da federalna pomoć u potpunosti zamjenjuje lokalnu svrhu.
Ko je pogođen?	Sva domaćinstva koja bi ostvarila gradsku pomoć, posebno porodice sa nižim prihodima i samohrani roditelji.
Rodni rizik	Troškovi trudnoće, poroda i ranog perioda brige neposredno pogađaju žene i njihovu ekonomsku sigurnost.
Šta nedostaje?	Broj korisnika 2025, prosječan iznos, dohodovni profil i procjena efekta ukidanja.

3.2 Prvo stambeno pitanje mladih porodica

Za ovu mjeru je 2025. bilo planirano 300.000 KM, dok u 2026. nema planirane alokacije. Ukidanje nije praćeno dostupnom procjenom koliko je domaćinstava koristilo mjeru, kakva je bila struktura vlasništva nad nekretninom i da li je mjera povećala stambenu sigurnost mladih porodica.

- Za 2027. mjeru vratiti tek nakon evaluacije kriterija i efekata.
- Prednost zasnivati na prihodu, broju djece, invaliditetu, samohranom roditeljstvu i neriješenom stambenom statusu.
- Pratiti ko postaje vlasnik ili suvlasnik nekretnine po spolu.
- Ograničiti podršku tako da ne podstiče rast cijena ili pogodovanje bez socijalnog efekta.

3.3 Subvencioniranje privatnih vrtića

Grad je za pedagošku 2025/2026. ugovorio subvencioniranje sa 14 privatnih vrtića, obuhvatajući približno 1.200 djece. Grad je finansirao 210 KM mjesečno po djetetu, dok je roditeljska cijena iznosila 200 KM za vrtićki i 220 KM za jaslički program. Međutim, sredstva u Budžetu 2026. bila su planirana samo do početka nove pedagoške godine, uz očekivanje rebalansa i pokušaj preraspodjele 1 milion KM sa stavke bruto plaća.

Zašto ovo nije samo tehnički problem
Subvencija koja zavisi od naknadne preraspodjele nije pouzdana javna politika. Roditelji ne mogu planirati rad, brigu i kućni budžet na osnovu mjere čiji nastavak nije osiguran u godišnjem budžetu.

Scenarij	Posljedica
Subvencija se prekida	Roditeljska cijena približno se udvostručuje sa oko 200 na oko 400 KM po djetetu.
Porodica ima dvoje djece	Mjesečni trošak može porasti sa približno 400 na oko 800 KM.
Subvencija se spašava preraspodjelom	Usluga se nastavlja, ali ostaje bez stabilnog višegodišnjeg finansijskog modela.
Grad povećava javne kapacitete	Dugoročno rješenje, ali ne rješava trenutne liste čekanja i potrebe porodica.

3.4 LAPZ i ekonomska uključenost

Izdvajanje za realizaciju LAPZ-a smanjeno je sa 200.000 KM u 2025. na 150.000 KM u 2026. LAPZ prepoznaje žene, mlade i osobe sa invaliditetom, ali samo navođenje ciljnih grupa nije dovoljno. Potrebni su ciljani broj korisnica, trošak po održanom zaposlenju, status nakon 6 i 12 mjeseci te podaci o kvalitetu radnog mjesta.

4 Ostale rodno relevantne oblasti

Oblast	Nalaz 2026	Šta treba provjeriti
GAP	Nije uspostavljen jasan zbirni budžetski trag svih GAP mjera.	Alokacija, izvršenje, nosilac i indikator za svaku mjeru.
Zaštita od nasilja	Sigurna kuća ostaje mala stavka u odnosu na trošak standardne usluge.	Kapacitet, odbijeni zahtjevi, dani smještaja i trošak po korisnici.
Zdravstvo	Kapitalno je planirana prva faza Doma zdravlja Stari grad i 355.000 KM na prikazanoj kapitalnoj stavci.	Odvojiti infrastrukturu od ulaganja u usluge, uključujući mentalno i reproduktivno zdravlje žena.
Predškolski odgoj	Sistem zavisi od privatnih kapaciteta za djecu koja ne mogu u javne vrtiće.	Liste čekanja, dostupnost po naselju, cijena i radni status roditelja.
Sport i mladi	I dalje nema standardne javne raspodjele korisnika po spolu i uzrastu.	KM po sportisti, termini, objekti i upravljačke funkcije.
Javna infrastruktura	Veliki kapitalni fokus može imati rodni efekat, ali bez sigurnosnih i pristupačnih indikatora.	Lokacija, pješački tokovi, javni prevoz, rasvjeta i pristupačnost.

5 Procjena kvaliteta budžetskog sistema

Kriterij	Ocjena	Obrazloženje
Veza strategije i budžeta	Djelimično	Programi se mogu povezati sa strategijama, ali veza nije objavljena u jedinstvenoj matrici.
Kontinuitet prava i subvencija	Slabo	Važne porodične mjere ukinute su ili nisu finansirane za cijelu godinu.
Rodno razvrstani podaci	Nedovoljno	Nema standardnog prikaza korisnika i rezultata po spolu.
Pokazatelji učinka	Nedovoljno	Finansijski plan dominira nad outputima i ishodima.
Transparentnost izvršenja do sada	Ograničeno	Nije pronađen javni službeni polugodišnji izvještaj za 2026.
Upravljanje fiskalnim rizikom	Djelimično	Rebalans i preraspodjela koriste se za nastavak predvidive godišnje obaveze.
Ukupni rodni učinak	Neodrediv	Nedostaju podaci o korisnicima i promjeni rodnih jazova.

6 Preporuke za završetak 2026.

1. Objaviti tabelarni izvještaj o izvršenju za prvih šest mjeseci 2026. u otvorenom formatu.
2. Osigurati kontinuitet subvencije privatnih vrtića do kraja ugovorenog perioda bez ugrožavanja prava zaposlenih.
3. Objaviti broj djece, mjesečno izvršenje, broj vrtića i liste čekanja, uz agregirane podatke o domaćinstvima.
4. Objaviti obrazloženje ukidanja gradske pomoći za novorođeno dijete i stambene subvencije, uključujući procjenu pogođenih korisnika.
5. Za LAPZ objaviti broj podržanih žena, osoba sa invaliditetom i mladih te status zaposlenja nakon šest mjeseci.
6. Pripremiti rodnu budžetsku izjavu kao obavezni prilog Nacrtu Budžeta 2027.

7 Podaci koje treba zatražiti

Program	Dokument ili podatak	Zašto je potreban
Privatni vrtići	Mjesečni plan i izvršenje, ugovori, broj djece i lista čekanja	Provjera kontinuiteta i obuhvata.
Novorođena djeca	Broj korisnika i izvršenje 2024-2025, analiza ukidanja 2026	Procjena fiskalnog i socijalnog efekta.
Prvo stambeno pitanje	Prijave, odobrenja, iznosi, vlasništvo i profil domaćinstva	Evaluacija prije vraćanja mjere.
LAPZ	Prijave, korisnici, iznosi i zaposlenje nakon 6/12 mjeseci	Provjera rodnog i ekonomskog rezultata.
Sigurna kuća	Kapacitet, korištenje, odbijeni zahtjevi i ukupni trošak	Procjena adekvatnosti gradskog finansiranja.
Izvršenje 2026	Plan, izvršenje i odstupanje po programu	Osnova za realan Budžet 2027.

Zaključak

Budžet 2026. je veći i kapitalno ambiciozniji od Budžeta 2025., ali je slabiji u kontinuitetu pojedinih direktnih podrški porodicama. Posebno je problematično što se predvidiva godišnja obaveza subvencioniranja vrtića rješava kroz očekivani rebalans, dok su dvije prethodne mjere podrške mladim porodicama ostale bez sredstava. Za Budžet 2027. nije dovoljno samo vratiti stavke. Potrebno je definisati cilj, korisnike, puno godišnje finansiranje i mjerljiv rezultat.

Izvori

Službeni glasnik Grada Mostara 7/2026, Budžet Grada Mostara za 2026. godinu, usvojen 30.03.2026.

Budžet Grada Mostara za 2025. godinu, Službeni glasnik 7/2025.

Grad Mostar, objava o subvencioniranju privatnih predškolskih ustanova za pedagošku 2025/2026.

Hercegovina.info, Grad Mostar Za subvencije vrtića bi uzeli s plaća zaposlenika, 05.08.2026.

Mostar.live, Mostarski roditelji digli glas, 20.08.2026.

Federalno ministarstvo rada i socijalne politike, Uredba o isplati pomoći porodiljama za novorođeno dijete.

Strategija razvoja Grada Mostara 2022-2027; Gender akcioni plan 2024-2027; LAPZ 2024-2027.

UN Women, OECD, Vijeće Evrope i PEFA okviri za rodno odgovorno budžetiranje.